

Sena biverkningar av strålbehandling

Det finns biverkningar som kommer månader eller år efter att behandlingen är slut. De kallas sena biverkningar.

Besvär du kan få

Strålcystit, besvär med urinvägarna

Den vanligaste sena biverkningen är sen strålcystit som förekommer hos 5–10 procent av dem som har fått strålbehandling mot bäckenet. Det kan komma så sent som 20 år efter strålbehandlingen.

Exempel på symtom:

- Du kan ha täta trängningar och behöva kissa ofta.
- Det kan göra ont och svida när du kissar.
- Du kan ha blod i urinen.

Strålproktit, besvär med tarmarna

Strålproktit finns i en akut form som kommer inom 3 månader efter att behandlingen har startat, och en kronisk form som kan komma upp till 30 år efter strålbehandlingen. Akut strålproktit är vanligt och drabbar 50–100 procent av dem som har fått strålbehandling mot bäckenet. Kronisk strålproktit är mindre vanligt än akut.

Exempel på symtom:

- Du kan ha diarré.
- Du kan ha trängningar och behöva bajsar ofta.
- Det kan blöda från ändtarmen.
- Det kan göra ont i ändtarmen.

Sexuella besvär

Strålbehandling påverkar nerverna till och från könsorganen vilket kan ge nedsatt sexuell funktion. Det är framför allt blodfyllnaden av könsorganens svällkroppar som påverkas. Det leder till att en man kan få svårt att få erektion. Hos kvinnor leder det till att de svällkroppar som omger slidans yttre del inte blir lika välfyllda och "kuddiga" vid sexuell upphetsning som tidigare. Även förmågan att bli halkig och våt kan försämrats. Både män och kvinnor kan också ha svårare att få orgasm eller att orgasmen känns svagare eller på annat sätt förändrad.

Strålskador av nerverna kan förvärras lång tid efter att strålningen getts.

Hör av dig till kontaktsjuksköterskan om du får besvär

Hör av dig till din kontaktsjuksköterska om du får nya eller mer besvär och om du är osäker på om de kan höra samman med din strålbehandling, även om det har gått flera år. Det finns lindrande behandling. Du kan också höra av dig för att få stöd och råd om egenvård för att lindra dina besvär.